

a č. k. 2T/107/2020-248 z 23. augusta 2022, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 27. októbra 2022 z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola z dôvodu povinnej obhajoby opatrením okresného súdu č. k. 2Tp/33/2021 z 12. apríla 2021 ustanovená za obhajcu obvinenému [REDAKOVANÉ], ktorého trestná vec bola následne okresným súdom vedená pod sp. zn. 6T/59/2021.

3. Po právoplatnom skončení uvedenej trestnej veci sťažovateľka predložila okresnému súdu vyúčtovanie trov obhajoby v celkovej sume 3 374,28 eur. Okresný súd uznesením vyššej súdnej úradníčky pod č. k. 6T/59/2021-319 z 12. apríla 2022 priznal sťažovateľke len časť trov obhajoby v sume 1 810,01 eur. Za prevzatie a prípravu obhajoby z dôvodu absencie dôkazu o príprave obhajoby, za písomné podanie žiadosti obvineného o prepustenie z väzby a cestovné náklady advokáta (substitúta na úkonoch právnej služby) okresný súd náhradu trov sťažovateľke nepriznal.

4. Sťažnosť sťažovateľky proti označenému rozhodnutiu vydanému vyššou súdnou úradníčkou samosudkyňa okresného súdu uznesením č. k. 6T/59/2021-328 z 8. augusta 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla ako nedôvodnú.

5. Z ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 18. novembra 2022 a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rovnako z dôvodu povinnej obhajoby opatrením okresného súdu č. k. 1Tp/86/2019 z 15. augusta 2019 ustanovená za obhajcu obvinenému mladistvému [REDAKOVANÉ], ktorého trestná vec bola neskôr vedená pod sp. zn. 2T/107/2020.

6. Po právoplatnom skočení veci sťažovateľka predložila okresnému súdu vyúčtovanie trov obhajoby v celkovej sume 973,07 eur. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka pod č. k. 2T/107/2020-233 z 18. marca 2022 priznal sťažovateľke trovy obhajoby v sume 728,92 eur. Za prevzatie a prípravu obhajoby, ďalšiu poradu s klientom a cestovné náklady náhradu trov sťažovateľke nepriznal.

7. Sťažnosť sťažovateľky proti označenému rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom samosudkyňa okresného súdu uznesením č. k. 2T/107/2020-248 z 23. augusta 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla ako nedôvodnú.

8. Uznesením č. k. I. ÚS 256/2023-10 z 26. apríla 2023 ústavný súd konania o oboch ústavných sťažnostiach sťažovateľky podľa § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku spojil na spoločné konanie a zároveň ich podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka v ústavných sťažnostiach tvrdí, že okresný súd z právneho hľadiska rozhodol uzneseniami o trovách konania, pri ktorých vydaní nekonal v zmysle zákona a neodvolával sa na znenie presného zákonného ustanovenia.

10. V zmysle opatrení, ktorými bola ustanovená za obhajkyňu sťažovateľka v spolupráci s advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

Spišská Nová Ves vykonala všetky úkony právnej služby tak, aby bolo v plnom rozsahu zabezpečené právo obvinených na obhajobu. Úkony právnej služby v zmysle spolupráce s [REDAKOVANÉ] a jeho advokátskou kanceláriou vykonával [REDAKOVANÉ] alebo jeho koncipientka [REDAKOVANÉ], a to vždy so súhlasom obvinených a po konzultácii so sťažovateľkou počas celého konania.

11. K nepriznaniu trov za úkon právnej služby, ktorým bolo prevzatie a príprava obhajoby vrátane prvej porady s klientom z dôvodu, že sťažovateľka nepreukázala nazretie do vyšetrovacieho spisu a takéto nazretie substitútom alebo jeho koncipientom okresný súd nepovažoval za dostatočné, sťažovateľka uviedla, že pri odôvodnení tohto názoru absentuje zákonná úprava, na ktorej podklade bolo takto rozhodnuté. Okresný súd iba konštatoval, že nebol splnený účel podmienok na priznanie tohto úkonu právnej služby. Dôkazná povinnosť advokáta však pri tejto úvahe okresného súdu chýba. Takýto záver je podľa sťažovateľky aj v rozpore so zákonom č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), ktorý v § 16 ods. 1 umožňuje, aby sa advokát v rámci svojho poverenia dal zastúpiť iným advokátom. Okresný súd tak svojím rozhodnutím zasiahol do slobodného povolania advokáta. Napokon ani § 553 ods. 2 Trestného poriadku, ani vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) neustanovujú obmedzenie zastupovania advokáta iným advokátom a neurčujú rozdielnosť pri účtovaní právnych služieb urobených advokátom alebo ním splnomocneným advokátom.

12. Za nezmyselné považuje sťažovateľka tvrdenie okresného súdu o povinnosti ustanoveného advokáta – obhajcu osobne naštudovať spis, pripraviť obhajobu a viesť prvú poradú s klientom, ktorá (povinnosť) nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu. Podľa jej názoru splnomocnený advokát je advokátom zapísaným v zozname advokátov, rovnako vykonávajúci slobodné povolanie ako ustanovený obhajca, preto je toho názoru, že jej konanie ako ustanovenej obhajkyne poverením splnomocneného advokáta bolo vykonané s odbornou starostlivosťou v záujme klienta. Potvrďuje to aj fakt, že počas celého trestného konania ani orgány činné v trestnom konaní, ani všeobecný súd nenamietali odbornosť splnomocneného zástupcu ani problém so zastupovaním advokátov navzájom v ustanovených prípadoch povinnej obhajoby.

13. Pokiaľ okresný súd v druhom prípade nepriznal odmenu za prevzatie a prípravu obhajoby vrátane prvej porady s klientom s konštatovaním, že tieto úkony neboli preukázané, sťažovateľka predložila v prílohe ústavnej sťažnosti doklady o realizácii týchto úkonov substitútom na preukázanie opaku tvrdení okresného súdu.

14. K neuznaniu ďalšej porady s klientom sťažovateľka uviedla, že žiadny všeobecne záväzný právny predpis nezaväzuje advokáta odôvodňovať neúčast' na porade s klientom kolíziou, a v súvislosti s ďalším prípadom poukázala na skutočnosť, že z povolania advokáta – substitúta vyplýva rovnaká miera odbornej spôsobilosti a schopnosti zabezpečiť záujmy klienta. V danom prípade sa žiadnym spôsobom nepreukázalo, že by konanie substitúta takéto nebolo.

15. Za svojvoľné považovala sťažovateľka rozhodnutie okresného súdu o nepriznaní náhrady cestovného za úkon právnej služby, pri ktorom bol prítomný splnomocnený advokát, ktorý sa úkonu zúčastnil, a orgány činné v trestnom konaní, ako aj všeobecný súd s ním konali ako s oprávnenou

osobou. Ak by mali orgány činné v trestnom konaní alebo súd podozrenie, že týmto zastúpením by malo byť porušené právo obvineného na obhajobu, mali ustanoveného obhajcu o tom upovedomiť, aby mohlo dôjsť k náprave.

16. K nepriznaným cestovným nákladom sťažovateľka ďalej uviedla, že uznesenie neobsahuje zákonné ustanovenie, ktoré by bránilo priznať cestovné náklady k úkonu právnej služby, ktorý súd v konečnom dôsledku uznal s vedomím, že sa ho zúčastnil splnomocnený zástupca. Pokiaľ okresný súd v tejto súvislosti poukázal na interný predpis Slovenskej advokátskej komory, ktorý bol schválený uznesením konferencie advokátov Slovenskej advokátskej komory 10. júna 2017, sťažovateľka pripomenula, že nejde o všeobecne záväzný právny predpis a okresný súd nemal oprávnenie, aby sa v takomto rozhodnutí opieral o advokátsky poriadok.

17. Sťažovateľka tiež doplnila, že je irelevantné, aké vozidlo bolo pri úkonoch použité, či už vlastné alebo požičané, pretože v trovách nie je zahrnuté požičanie, iba amortizácia a spotreba pohonných hmôt v akomkoľvek motorovom vozidle, ktoré bolo použité na prepravu advokáta, advokátskeho koncipienta alebo substitúta na miesto úkonu, ktoré je mimo advokátskej kancelárie.

18. Odôvodnenie, v ktorom okresný súd tvrdí, že môže priznať len tie vzniknuté náklady ustanovenému obhajcovi, o ktoré bol ukrátený jeho majetok, sťažovateľka nepovažuje za dostatočné a presvedčivé.

19. Na záver sťažovateľka uviedla, že napadnuté uznesenia okresného súdu považuje za nezákonné, vydané na základe svojoľnej úvahy okresného súdu bez dôkladného, presvedčivého, riadneho, racionálneho a ústavne konformného odôvodnenia odklonu od predošlej činnosti toho istého okresného súdu (ako príklad uviedla päť rozhodnutí okresného súdu, ktoré svedčia v prospech jej argumentácie), a to takým spôsobom, že predošlé rozhodnutia boli úplne ignorované.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

20. Okresný súd na výzvu ústavného súdu, aby sa k veci vyjadril, nereagoval.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

21. Podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súde zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Ústavný súd po oboznámení sa s predloženými dokumentmi dospel v tejto veci k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Vzhľadom na uvedené podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

22. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

23. Ústavný súd opakovane (z novšej judikatúry porov. napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017) poukazuje na to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

24. V danej veci sťažovateľke nebola v oboch trestných konaniach (vedených okresným súdom pod sp. zn. 2T/107/2020 a sp. zn. 6T/59/2021) priznaná odmena a k tomu prináležiace hotové výdavky a náhrada za stratu času za úkony spočívajúce v porade s klientom ani hotové (cestovné) výdavky za účasť na procesných úkonoch (výsluchoch) a v prípade trestnej veci sp. zn. 6T/59/2021 ani odmena za úkon prevzatia a prípravy obhajoby (a naň nadväzujúci režijný paušál) a rovnako ani odmena za podanie žiadosti o prepustenie obvineného z väzby na slobodu a sťažnosti proti rozhodnutiu o ponechaní obvineného vo väzbe, a to všetko z dôvodu, že tieto úkony neuskutočnila sťažovateľka osobne, ale prostredníctvom substitúta.

25. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že o takmer identických ústavných sťažnostiach smerujúcich proti okresnému súdu už v minulosti rozhodoval. Išlo o ústavnú sťažnosť advokátky, o ktorej rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 356/2022-31 z 9. novembra 2022, a o predošlú ústavnú sťažnosť sťažovateľky, o ktorej bolo rozhodnuté nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 629/2022-23 zo 14. februára 2023 a v oboch prípadoch ústavný súd ich sťažnostiam vyhovel, t. j. vyslovil porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom (jeho uzneseniami č. k. 1 T 32/2020-233 z 10. februára 2022 a č. k. 5 T 34/2020-388 z 29. júla 2022) v súvislosti s nepriznaním im nimi uplatňovanej odmeny a náhrady hotových výdavkov ako ustanoveným

obhajkyňiam v trestnom konaní za niektoré úkony právnej služby realizované substitútom. V označených konaniach bola sťažovateľkami použitá analogická argumentácia ako v aktuálnych ústavných sťažnostiach, a to pri obdobnom skutkovom stave. Ide teda o opakovaný spôsob rozhodovania okresného súdu o trovách obhajoby.

26. Ústavný súd v teraz prerokúvanej veci nemal žiaden dôvod odkloniť sa od svojich záverov prijatých v označených predchádzajúcich nálezoach. Preto na tieto odkazuje a v stručnosti opakuje, že pri riešení otázky oprávnenia ustanoveného obhajcu dať sa pri výkone obhajoby zastúpiť substitútom dochádza ku kolízii medzi doslovným znením § 16 ods. 1 zákona o advokácii (ktoré presadzuje sťažovateľka) a výkladom vychádzajúcim zo zmyslu tohto ustanovenia v súvislosti so zabezpečením náležitej kvality poskytovanej obhajoby (ako to v rozhodnutiach presadzujú vyšší súdni úradníci a samosudkyne).

27. Ako už ústavný súd v predošlých svojich rozhodnutiach uviedol, v tejto súvislosti sa vynára otázka, či sa má za konkrétnej situácie uprednostniť právny názor okresného súdu, podľa ktorého sa má povinná obhajoba vykonávať prioritne ustanoveným obhajcom a iba výnimočne substitútom, alebo objektívna skutočnosť, že obhajoba klientov prebehla v celosti substitučne a ich trestné veci boli právoplatne ukončené napriek tomu, že obhajobu neposkytla ustanovená obhajkyňa, ale substitút. Inými slovami, ak sa pri rozhodovaní o trovách obhajoby uprednostní záver, že za niektoré úkony právnej služby sťažovateľke nepatrí odmena, pretože tieto boli bezdôvodne vykonané substitútom, potom to bude zároveň v podstate znamenať aj retrospektívny záver o tom, že právoplatne skončené trestné stíhanie klientov neprebehlo v súlade so zákonom. Je totiž celkom nepochybné, že orgány činné v trestnom konaní o substitučnom zastúpení dobre vedeli, klienti túto skutočnosť podľa všetkého nikdy nenamietali a ani v rámci súdneho konania vedúceho k právoplatnému odsúdeniu klientov sa na tento nedostatok nepochybne vyplývajúci zo spisov nevzal zreteľ, čo vedie k záveru o porušení obhajobných práv klientov.

28. Podľa už judikovaného názoru ústavného súdu (pozri zmieňované nálezy) rozhodnúť o vyslovení viny trestne stíhanej osoby a o uložení trestu prislúcha všeobecnému súdu v konaní vo veci samej. Taký postup, ktorým pri následnom rozhodovaní o trovách obhajoby sa zákonnosť právoplatného odsúdenia z pohľadu dodržiavania obhajobných práv výslovne spochybnil nepriznaním odmeny za niektoré úkony právnej služby advokáta s poukazom na to, že ich dal neoprávnene vykonať substitútom (a to za situácie, keď všeobecný súd o skutočnostiach vedúcich k záveru o neoprávnenosti substitúcie vedel), sa z pohľadu materiálneho právneho štátu javí ako neúnosný.

29. Tak ako v predošlej ústavnej sťažnosti (sp. zn. IV. ÚS 629/2022) sťažovateľka v aj aktuálnych veciach namietala, že v iných prípadoch, v ktorých rovnako vystupovala ako obhajkyňa *ex officio* a úkony právnej služby realizoval za ňu substitút, jej bola odmena priznaná. Sťažovateľka poukazuje na päť rozhodnutí okresného súdu, ktorých závery vyznievajú práve v tomto zmysle.

30. Ústavný súd v tejto súvislosti znova uvádza, že pokiaľ je tvrdenie sťažovateľky v súlade so skutočnosťou (sťažovateľka na päť uznesení odkazuje, avšak nie sú súčasťou príloh ústavnej sťažnosti, pozn.), potom celkom nepochybne bolo povinnosťou okresného súdu vysvetliť, prečo (z akých konkrétnych dôvodov) sa od skoršej praxe pri rozhodovaní o trovách obhajoby v obdobných veciach odchyľil. Opačný postup hrubo porušuje princíp právnej istoty, podľa ktorého v obdobných veciach by mali všeobecné súdy rozhodovať obdobne, lebo inak

by bolo ich rozhodovanie nepredvídateľné a znamenalo by porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy. Okresným súdom (samosudkyňami) uplatnený dôvod v napadnutých rozhodnutiach, že každé podanie sa hodnotí, resp. posudzuje jednotlivo v každom trestnom konaní samostatne a že súd nie je viazaný rozhodovacou činnosťou tunajšieho súdu, resp. rozhodnutiami iného senátu tunajšieho súdu (alebo inými súdmi) a právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by v ostatných rozhodnutiach v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, rozhodne nie je z hľadiska ústavnoprávnej konformity dostatočný a akceptovateľný vzhľadom na absenciu uvedenia konkrétnych okolností, pre ktoré sa od predošlej rozhodovacej činnosti odchyľil.

31. Ústavný súd tak ako v predošlej veci sťažovateľky považoval za potrebné zaoberať sa niektorými konkrétnymi spornými úkonmi právnych služieb.

32. Je zrejmé, že okresný súd nepriznal odmenu za vypracovanie žiadosti o prepustenie obvineného z väzby a písomnej sťažnosti proti uzneseniu o jeho ponechaní vo väzbe z dôvodu, že tieto opravné prostriedky podal substitút, a nie sama sťažovateľka.

33. Ústavný súd v tomto prípade považuje za rozhodujúce, ako bolo so žiadosťou a následnou sťažnosťou naložené. Ak by im nebolo vyhovené z dôvodu, že ich podala neoprávnená osoba (substitút vo vlastnom mene, ktorý ako taký obhajcom klienta nebol), potom by bolo zrejmé, že odmena právom nebola priznaná. Ak však príslušný všeobecný súd považoval žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a následnú sťažnosť proti negatívnemu rozhodnutiu prvostupňového súdu za podanú oprávnenou osobou, potom vzhľadom na už spomínaný princíp materiálneho právneho štátu (pozri bod 28) odmena mala byť priznaná.

34. Vyšší súdni úradníci okresného súdu považovali za neakceptovateľné cestovné náklady, pri ktorých náhrada za použitie motorového vozidla bola účtovaná na motorové vozidlo substitúta, ktorý sa reálne zúčastnil procesných úkonov. Priznať by podľa ich názoru bolo možné iba cestovné náklady vyúčtované na motorové vozidlo sťažovateľky, s čím súhlasili aj samosudkyne rozhodujúce o riadnom opravnom prostriedku.

35. Aj tejto otázke sa ústavný súd v už spomenutých nálezocho venoval a prijal záver, ktorý je aplikovateľný aj na aktuálnu vec, t. j. že z logiky veci vyplýva, že sťažovateľke z dôvodu náhrady cestovných nákladov bolo možné priznať najviac takú výšku náhrady, aká by vznikla pri použití jej motorového vozidla. Prichádzalo teda do úvahy priznať tieto náhrady vo výške, ako keby bolo použité motorové vozidlo sťažovateľky, avšak v sume neprevyšujúcej sumu skutočných nákladov vzniknutých použitím motorového vozidla substitúta. Ak by bola suma skutočných nákladov vzniknutých použitím motorového vozidla substitúta oproti nákladom sťažovateľky nižšia, priznala by sa táto nižšia suma.

36. Vychádzajúc zo všetkých už uvádzaných skutočností a úvah, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

37. Ústavný súd naopak za ústavne konformné považoval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia č. k. 2T/107/2020 z 23. augusta 2022 v časti nepriznania odmeny a režijného paušálu za úkon právnej služby spočívajúci v prevzatí a príprave obhajoby. Okresný súd svoje rozhodnutie v tomto smere odôvodnil tým, že sťažovateľka bola ustanovená za obhajkyňu obvinenému

opatrením okresného súdu z 15. augusta 2019, avšak zo súdneho spisu vyplynulo, že prvú poradu s klientom nevykonala, preto jej nevznikol nárok na priznanie tohto úkonu právnej služby. Podľa okresného súdu § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky vyžaduje, aby došlo aj k vykonaniu prvej porady s klientom a táto skutočnosť je zároveň logicky nevyhnutná, pretože nie je zrejmé, ako bez takejto porady chcela obhajkyňa viesť obhajobu tak, aby bola v záujme a v súlade s vôľou obvineného.

38. Podľa § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny patrí za úkon právnej služby prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom.

39. Je evidentné, že okresný súd v tomto prípade sťažovateľke nepriznal odmenu nie z dôvodu, že by úkon vykonal substitút (tak ako to bolo pri iných úkonoch, za ktoré nebola priznaná odmena alebo náhrada hotových výdavkov), ale z dôvodu absencie dôkazu o vykonaní prvej porady s klientom ako takej.

40. Na účel preukázania opaku tvrdení okresného súdu sťažovateľka ústavnému súdu ako prílohu ústavnej sťažnosti predložila doklad o nazretí do vyšetrovacieho spisu substitútom (príloha č. 9) a vykonanie prvej porady s klientom substitútom (príloha č. 10). Zastáva teda názor, že podmienky pre priznanie odmeny a k nemu patriacich náležitostí za úkon príprava a prevzatie obhajoby naplnené boli.

41. Zo sťažovateľkou ústavnému súdu predloženej prílohy č. 9 (ktorou je „Záznam o nazretí do vyšetrovacieho spisu“ spísaný povereným príslušníkom Policajného zboru) vyplýva, že substitút [REDAKOVANÉ] 6. septembra 2019 na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Spišská Nová Ves (na Obvodnom oddelení Policajného zboru, odbore poriadkovej polície) od 8.00 h do 8.30 h podľa § 69 ods. 1 Trestného poriadku nazrel do vyšetrovacieho spisu ČVS: ORP-694/KR-SN-2019 (príloha č. 9). Prílohou č. 10 je úradný záznam substitúta ([REDAKOVANÉ]) o porade s klientom (obvineným v danej trestnej veci) uskutočnenej 15. júna 2021 od 8.58 h do 9.09 h v sídle okresného súdu, pri ktorej klient podal vysvetlenie ku skutkom, ktoré sú mu kladené za vinu.

42. Podľa názoru ústavného súdu úradný záznam substitúta z 15. júna 2021 rozhodne nemožno považovať za dôkaz o vykonaní prvej porady s klientom v zmysle, v akom ho má na mysli § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Z možnosti takého jeho vnímania ho diskvalifikuje predovšetkým jeho realizácia po uplynutí takmer dvoch rokov od okamihu ustanovenia sťažovateľky za obhajkyňu obvinenému a navyše k jeho vykonaniu došlo až v štádiu trestného konania pred súdom (po skončení prípravného konania).

43. Za týchto okolností sa ústavný súd priklonil v predmetnej otázke k názoru a záveru okresného súdu a ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovet (bod 4 výroku nálezu).

44. Napriek uvedenému ústavný súd s prihliadnutím na už skôr prezentované závery podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil uznesenia okresného súdu č. k. 6T/59/2021-328 z 8. augusta 2022 a č. k. 2T/107/2020-248 z 23. augusta 2022 ako celok a veci mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude úlohou okresného súdu aplikovať právne závery ústavného súdu na danú vec.

45. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zároveň namietala, že došlo aj k porušeniu jej základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy.

46. Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

47. Sloboda podnikania zahŕňa aj právo zriadiť si a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť. Účelom ústavnej ochrany práva podnikat' je umožniť každému za splnenia zákonných podmienok, aby sa stal strojom svojho životného šťastia v rozsahu voľby spôsobu, akým bude zabezpečovať prostriedky na svoju ekonomickú existenciu. Pomocou práva podnikat' každý dostáva voľnú ruku pre rozhodovanie, či zdroj obživy bude získavať „voľne“, svojimi znalosťami, zručnosťami, invenciou, vlastnou ekonomickou aktivitou nezávislou od možností, príležitostí a pokynov od zamestnávateľa alebo či zdroj obživy bude získavať závislou činnosťou s pomocou (účasťou) zamestnávateľa ako zamestnanec viazaný jeho rozhodnutiami a pokynmi (*Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 770.*).

48. Právo podnikat' je ústavnou zárukou slobody výkonu hospodárskej činnosti podľa uváženia. Prostredníctvom práva na podnikanie sa zaručuje možnosť vykonávať hospodársku činnosť tam, kde existuje ekonomická konkurencia, ako aj tam, kde ekonomická konkurencia neexistuje (PL. ÚS 7/96 z 27. februára 1997).

49. Podľa názoru ústavného súdu okresný súd sťažovateľke vo výkone povolania ako ustanovenej obhajkyňi nebránil. Ani sťažovateľka netvrdí nič iné, pretože jadro jej námietok smeruje proti nepriznaniu odmeny za časť vykonaných úkonov právnych služieb. Nenamieta teda, že by jej výkon obhajcovskej činnosti bol zo strany okresného súdu obmedzovaný či dokonca znemožnený. Jej námietky naznačujú skôr možnosť porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ústavy, avšak porušenie tohto základného práva sťažovateľka nežiada vysloviť.

50. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva sťažovateľky na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy nedošlo, a preto nebolo možné ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovieť (bod 4 výroku nálezu).

51. Sťažovateľka sa zároveň domáhala priznania jej náhrady trov konania pred ústavným súdom. Ako advokátka nebola v konaní pred ústavným súdom zastúpená a nijaké trovy konania jej nevznikli. Z tohto dôvodu ani nebolo možné jej ich zo strany ústavného súdu priznať (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu